

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PODMÍNKY

celostátní neomezené anonymní soutěže na umělecký návrh zlaté 2500 Kč mince „Kulturní památka hamr v Dobřívě“

V Praze v prosinci 2008

PODMÍNKY

celostátní neomezené anonymní soutěže na umělecký návrh zlaté 2500 Kč mince „Kulturní památka hamr v Dobřívě“

- 1) Česká národní banka vypisuje celostátní neomezenou anonymní soutěž na návrh zlaté 2500 Kč mince, která bude vydána v roce 2009.
- 2) Soutěž se řídí ustanoveními § 847 – § 849 občanského zákoníku o veřejné soutěži.
- 3) Účelem soutěže je získání hodnotného a technickým podmínkám vyhovujícího návrhu.

Během let 2006 – 2010 bude vydáno v rámci cyklu „Kulturní památky technického dědictví“ celkem deset zlatých mincí v hodnotě 2500 Kč připomínajících význačné technické památky z různých českých a moravských regionů (příloha soutěžních podmínek). Předposlední mince cyklu představuje největší hamr manufakturního typu na našem území, který se nachází v Dobřívě.

- 4) **Hlavní technickou podmínkou soutěže je odevzdání kruhového návrhu provedeného v sádře** (lící a rubová strana samostatně) **o průměru 180 - 200 mm (bezpodmínečný požadavek mincovny - překročení je důvodem k vyloučení z hodnocení)** v patřičné síle, aby snesl manipulaci bez upevnění na podložku. Každý návrh musí být označen soutěžní značkou (heslem vyjádřeným slovně, popř. číselně; kreslené značky jsou nepřipustné) na rubové straně sádrových kotoučů, a to stejnou na lící i rubové straně návrhu mince. Návrhy musejí být předkládány v definitivní podobě; to znamená, že po technické stránce musejí být po drobných úpravách podle požadavků mincovny způsobilé k ražbě. **Zásadní podmínkou je, aby pod jednou značkou byl předložen kompletní návrh mince, tj. aby obsahoval alespoň jednu lící a jednu rubovou stranu.**
- 5) Na lící straně je nutno umístit v opisu (při obvodu mince) nebo v nápisu (řádčích) název státu „ČESKÁ REPUBLIKA“ a text „**KULTURNÍ PAMÁTKY TECHNICKÉHO DĚDICTVÍ**“, označení nominální hodnoty „**2500 Kč**“ a kompozici tří zemských znaků. *Postavení zemských znaků se řídí obecnými heraldickými zásadami (český lev na čestném místě uprostřed při horizontálním, popř. nahoře při vertikálním umístění znaků, orlice vlevo nesmí otáčet hlavu do středu mince). Při případné stylizaci nesmí dojít k nečitelnosti či nechtěnému karikování heraldických zvířat, nebo k záměně za jiná heraldická zvířata. Zemské znaky nemusejí vzhledem k velikosti mincovního pole zaujímat celou plochu, musejí však být umístěny v její horní části.*

Vyobrazení státního znaku (pro ujasnění jednotlivých heraldických zvířat) je připojeno v příloze k těmto podmínkám. Vzhledem k tomu, že jde o kompozici zemských znaků, nikoliv čtyř heraldických zvířat ze státního znaku ČR, neměla by heraldická zvířata být umístěna ve společném štítu.

Lící stranu je vhodné podle úvahy výtvarníka doplnit o případný drobný motiv, navazující na rubovou stranu. Na místě, kde by podle mínění autora měla být značka mincovny, bude umístěno kolečko o průměru 8 - 10 mm (propočteno na model o průměru 180 - 200 mm). Provedení lící strany musí korespondovat s provedením strany rubové.

Na rubové straně je nutno zobrazit motiv vztahující se k hamru v Dobřívě, nápis nebo opis „**HAMR V DOBŘÍVĚ**“ a letopočet ražby „**2010**“. Na místě, kde by měla být autorská značka, umístí výtvarník čtvereček o velikosti 8 x 8 až 10 x 10 mm (propočteno na model o průměru 180 - 200 mm).

Řešením hrany se výtvarník nemusí zabývat.

Mince bude ražena ze zlata o ryzosti 999,9, její průměr bude 22 mm a hrubá hmotnost 7,78 g. Mince bude ražena také ve špičkové kvalitě, u níž se zvláště dobře dociluje vrcholný lesk i v drobných ploškách proti matovému reliéfu. K této okolnosti by měli účastníci soutěže přihlédnout. Soutěžící mohou shlédnout vzorové modely pamětních mincí, mince špičkové kvality a seznámit se s publikacemi o mincích v sekci peněžní a platebního styku České národní banky v Praze 1, Na Příkopě 28, tel. 22441 2999 po dohodě se sekretářkou komise v pracovní dny od 9 do 15 hod.¹⁾

6) **Soutěžní návrhy musejí být odevzdány nebo odeslány poštou do 12. hodiny do pátku 27. února 2009 na adresu:**

a) pro poštovní styk

Česká národní banka
Sekce peněžní a platebního styku
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1

b) pro osobní doručení mimo den uzávěrky

Česká národní banka - podatelna

vchod ze Senovážné ul.,

na dveřích proti vchodu mezi turnikety jsou uvedena telefonní čísla, na která je nutno volat a uvést, že jde o odevzdání sádrového modelu.

Doba příjmu: 7.00 až 17.00, v pátek 7.00 až 15.00 hod.

c) pro osobní styk v den uzávěrky

Česká národní banka, rovněž vchod ze Senovážné ul., salónek pro návštěvy (chodba vpravo za vchodem)

Doba příjmu: 8.00 až 12.00 hod.

Ke každému návrhu musí být připojena zalepená obálka označená stejnou soutěžní značkou (heslem) jako na modelech. Obálka musí obsahovat lístek se jménem autora návrhu, jeho adresou a shodnou soutěžní značkou jako na obálce. Doporučuje se uvést i telefonní číslo pro případ nutnosti rychlého spojení. **Žádáme autory, aby na lístku s adresou uvedli i bankovní spojení, případně včetně specifického symbolu (osobní konto atd.) pro bezhotovostní převod úhrady za případné finanční ohodnocení návrhu.** Pokud byly údaje ČNB sděleny v minulosti a nezměnily se, stačí uvést jméno autora a značku s poznámkou „údaje nezměněny“.

Návrhy odeslané poštou musejí být avizovány poštou doporučeným dopisem na adresu uvedenou v tomto bodu nebo e-mailem na adresu petra.madarova@cnb.cz nebo telefonicky na číslo uvedené v bodech 5 a 7. V oznámení je nutno uvést podací číslo odesílajícího poštovního úřadu. U balíkových zásilek je rozhodující hodina a datum poštovního razítka na průvodce. Návrhy musejí být zaslány v obalech pro křehké zásilky odpovídajících přepravních pravidlům pošty. Zásilky musejí být zapečetěny a na vnějším obalu označeny „Soutěž na zlatou minci Hamr v Dobřívě“. Zásilky doručené osobně do ČNB musejí být rovněž řádně zabaleny, aby nemohlo dojít k jejich poškození; zásilky předávané na podatelnu je nutno označit „Sádrové modely pro sekci peněžní a platebního styku“.

¹⁾ České a československé pamětní mince a některé jejich sádrové modely lze shlédnout i v Expozici České národní banky. Podrobnější informace o Expozici ČNB a možnosti ji navštívit jsou k dispozici na internetových stránkách ČNB www.cnb.cz.

Doručené návrhy zůstávají po dobu tří dnů po zhodnocení návrhů Komisí pro posuzování návrhů na české peníze vystaveny v sekci peněžní a platebního styku ke shlednutí výtvarníkům, kteří se zúčastnili soutěže. Po uplynutí tří dnů si mohou výtvarníci vyzvednout své návrhy zpět.

7) Soutěžní návrhy zhodnotí Komise pro posuzování návrhů na české peníze. Předsedou komise je náměstek ředitele sekce peněžní a platebního styku České národní banky, členy komise jsou renomovaní výtvarníci, medailéři, teoretici výtvarného umění, učitelé uměleckých škol a zástupce mincovny. Jednotlivých zasedání se zúčastňují odborní poradci v příslušném oboru. Komisi svolává Česká národní banka jako vypisovatelka soutěže. Administrativní práce pro komisi zajišťuje sekretářka komise, Mgr. Petra Madarová, zaměstnankyně sekce peněžní a platebního styku České národní banky, tel. 22441- 2999.

8) Pro nejhodnotnější návrhy se stanoví tyto ceny:

I. cena Kč 40 000,-

II. cena..... Kč 25 000,-

III. cena..... Kč 18 000,-

Kromě toho může komise rozhodnout o udělení odměn i dalším hodnotným návrhům. Komise může rovněž od udělení kterékoliv z cen upustit, anebo částky určené na ceny rozdělit jiným způsobem, a to i ve formě odměn. Komise navrhuje též vyplacení režijních příspěvků autorům hodnotných návrhů, které v soutěži cenu nebo odměnu neobdržely. Výše a počet těchto příspěvků jsou závislé na počtu soutěžních návrhů a na jejich umělecké a technické úrovni. Ceny, odměny a režijní příspěvky vyplatí Česká národní banka do 30 dnů od výroku komise.

V případě pořádání užší soutěže obdrží její účastníci vyzývací odměnu. Vítězný návrh získá I. cenu, zbývající návrhy již v užší soutěži dále honorovány nebudou. Od udělení I. ceny může komise upustit.

Ceny a odměny ze soutěže vyšší než 10 000 Kč budou podle § 36, odst. 2 písm. l) zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, sníženy o daň z příjmů ve výši 12,5 %, která bude Českou národní bankou odvedena podle § 79 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, správci daně.

9) Výběr soutěžních návrhů pro realizaci provádí bankovní rada České národní banky. Bankovní rada není vázána názorem komise, k realizaci však může být vybrán pouze návrh, kterému byla udělena některá z cen, nebo návrh z užší soutěže.

Autorovi, jehož soutěžní návrh bude realizován (líc i rub), bude vyplacena autorská odměna za užití díla (převedení reprodukčního práva k ražbě neomezeného počtu mincí s ročníkem ražby 2010) a výtvarnou spolupráci při realizaci, v celkové částce 50 000 Kč, a to na základě smlouvy s autorem uzavřené. Nepřijme-li autor, jehož soutěžní návrh bude vybrán k realizaci, návrh smlouvy o převedení reprodukčního práva k ražbě do 15 dnů poté, co mu bude doručen, vyhrazuje si ČNB právo zahájit jednání o realizaci s autorem jiného návrhu. V případě kombinace lící a rubové strany dvou autorů obdrží každý autor polovinu uvedené částky.

Bude-li nutno provést na přijatém návrhu úpravy, je autor povinen provést je bezplatně ve spolupráci s určenou mincovnou a za tím účelem se na vyzvání do mincovny dostavit. Věcné náklady spojené s cestou autora do mincovny budou hrazeny Českou národní bankou zvlášť po předložení příslušných dokladů. Jestliže by autor návrhu vybraného k realizaci nemohl provést či dokončit z jakéhokoliv důvodu definitivní úpravy ve stanovené době, má Česká

národní banka právo nechat úpravy provést jiným výtvarníkem nebo zadat k realizaci jiný návrh.

Po realizaci návrhu obdrží autor autorský odražek lící a rubové strany mince z obecného kovu označený číslem 1.

Pokud nebude mince realizována vůbec, obdrží výtvarníci, kteří v soutěži získali I. cenu, částku 10 000 Kč, II. cenu částku 6 000 Kč a III. cenu částku 4 000 Kč. Pokud bude realizován jiný návrh než ten, kterému byla udělena I. cena, dostane autor návrhu, který získal I. cenu, částku 20 000 Kč.

- 10) Autorské právo k oceněným návrhům zůstává nedotčeno. Návrhy splňující soutěžní podmínky, které v soutěži obdržely ceny nebo byly odměněné alespoň částkou 10 000 Kč, se stávají vlastnictvím České národní banky. Při případné realizaci kteréhokoliv návrhu bude autorovi vyplacena odměna podle bodu 9) těchto podmínek.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Sekce peněžní a platebního styku

Ing. Tomáš Hládek
ředitel sekce

JUDr. Leopold Surga
náměstek ředitele sekce

Kulturní památka hamr v Dobřívě

Hutní výroba železa je v Dobřívě doložena od roku 1505, kdy obec připadla do majetku Lobkowiczům. Osudy hutě je však možné podrobněji sledovat až od sklonku 16. století, kdy se stala součástí železáren královské komory. Kolem roku 1614 zde byla postavena dřevouhelná vysoká pec, která vyráběla tekuté surové železo, a jeden zkujňovací hamr. Jeho provoz dostačoval až do roku 1652, kdy s rostoucí produkcí vysoké pece bylo zapotřebí postavit druhý hamr. Huť měla tou dobou osm vodních kol, která se však občas potýkala s nedostatkem vody. Z tohoto důvodu byl druhý hamr přenesen do nové lokality, kde se nachází dnešní technická památka, tzv. Horní hamr. Roku 1699 byla v obci zřízena nová vysoká pec a v letech 1701 – 1702 i nový Horní hamr. Kolem roku 1723 přibyl ještě cánový hamr na výrobu hřebíkářského železa.

Je pravděpodobné, že dnešní budova Horního hamru vznikla v rozmezí let 1765 – 1801, čemuž odpovídá jak architektonický styl, tak i ne zcela zřetelný letopočet vytesaný ve vstupním portálu (1774). Není však jisté, zda hamr vznikl jako zcela nová stavba nebo byl zřízen s využitím staršího objektu. Konečnou podobu pak hamru dala empírová přestavba v 1. polovině 19. století.

S postupným úbytkem ložisek rudy pomalu ubývala i hutní zařízení. Od roku 1817 byla ukončena činnost ve vysoké peci. Záměr využít vodního spádu po zrušení vysoké pece byl naplněn až roku 1856, kdy byla na jejím místě postavena válcovna. V 70. letech 19. století přišel s plánem vybudovat na Podbrdsku soustavu hutních podniků Henry Bettel Strousberg, ale následkem dvou přírodních katastrof a Strousbergova bankrotu však k jeho uskutečnění nedošlo. Roku 1903 byl válcovna, kterou načas Strousberg doplnil o pudlovnu, přemístěna do Rokycan a v Dobřívě zůstal v činnosti již jen Horní hamr. Ten se následně stal tzv. hamrem nářadovým, ve kterém se kovalo zejména zemědělské náčiní včetně pluhových radlic. Za 1. světové války přešel hamr na výrobu zákopnického nářadí pro císařskou armádu. Po roce 1945 splynul dobřívský podnik s nedalekými železárnami v Hrádku. Výroba nářadí v něm probíhala ještě do roku 1949 a po několik měsíců, kdy byl nedostatek orného nářadí, také v roce 1955. Pak železářská výroba v Dobřívě po 450 letech kontinuálního vývoje skončila. Roku 1963 byla budova hamru včetně technologického zařízení prohlášena za kulturní památku a roku 1967 byl objekt zpřístupněn veřejnosti. Od roku 1971 je součástí rokycanského muzea Dr. Bohuslava Horáka.

Dobřívský hamr je největší svého typu u nás – výrobní hala hamru má rozměry 32x12 metrů. Podél jižní stěny jsou vystavěny vantroky, které pojmu asi 90 kubických metrů vody. Pod vantroky je lednice, kde se původně nacházelo pět vodních kol. Dnes jsou zde instalována pouze tři kola. Dvě z nich pohánějí velká nadhazovací kladiva, jejichž kovací hlavy váží přibližně 140 kg. Třetí kolo pomocí transmise žene lehký chvostový buchar, dvoje strojní nůžky a dvojitý brus. Mezi buchary se nachází komorová ohřívací pec se zděným komínem. V hamru je dochována rozsáhlá sbírka nářadí, mezi nimiž je např. klasický kovářský měch, dvoučinný válcový měch, skružovací stroj na obruče, stojanové vrtačky na ruční pohon, lochovačka či vřetenový lis na formování lopat.

Prameny textu:

K historickému, technickému a stavebnímu vývoji hamru v Dobřívě, Ing. Zdeněk Rasl, Zprávy památkové péče, ročník 64/ 2004 / číslo 4

Propagační materiály Muzea Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech, text RNDr. Miroslava Šandová

Fotografie: ČNB

1. – 2. Celkový pohled na dobřívský hamr
3. – 4. Interiér dobřívského hamru
5. Průhled přes nadhazovací kladivo k vodnímu kolu
6. Vodní kolo k pohonu nadhazovacího kladiva
7. Transmise k pohonu dvojitého chvostového kladiva a strojních nůžek
8. Kovářská dmyhadla
9. Vřetenový lis na formování lopat

